

TŘI KELTSKÉ MEČE

Železný dvojbřitý meč byl častou součástí výzbroje keltského bojovníka. Sloužil nejen jako účinná zbraň během boje, ale zároveň byl symbolem, který určoval pozici svého majitele v tehdejší společnosti. Délka mečů se pohybovala mezi 70 - 85 cm, v mladším období či u větších jedinců přesahovala i 90 cm. Meče měli žebrem členěnou, později plochou čepel. K dřívku neboli trnu byla pomocí nýtů připevňována dřevěná rukojeť. Horní okraj čepele byl opatřen záštitou. Železná či bronzová pochva sloužila k uložení meče, byla vybavena poutkem k upevnění k závěsu opasku, ten byl nejprve z organického materiálu (např. kůže), který byl propojen sérií dvou až tří kovových kroužků, později nastoupily opasky celokovové. Nákončí pochvy se vyvíjelo od polokruhového k srdčitému tvaru.

Meč doprovázel keltského bojovníka i po smrti. Nebožtíci byli do kostrových hrobů ukládáni standardně v natažené poloze na zádech, s rukama podél těla a s hlavou orientovanou k severu. Součásti hrobové výbavy byly zpravidla uloženy ve funkční poloze. Pokud hrob obsahoval meč, byl uložen po pravé straně těla.

Na úpatí Krušných hor v údolí řeky Bíliny se nachází výrazná koncentrace laténských pohřebišť, ze kterých pochází meče uložené v archeologickém depozitáři Regionálního muzea v Teplících. Významné keltské pohřebiště s téměř 140 hroby se nacházelo v zaniklé obci Jenišův Újezd. Toto pohřebiště bylo zkoumáno již koncem 19. století a archeologické práce zde probíhaly až do 50. let 20. století. V 70. letech 20. století byla zkoumána pohřebiště v Radovesicích a Stráncích.

Konzervace keltských mečů

Samotné konzervaci předcházela nedestruktivní analýza pomocí RTG přístroje. Díky rentgenové analýze lze zjistit, v jakém rozsahu je destrukce kovového jádra meče a odhalit případné praskliny a další i nepatrná poškození. Také se může odhalit původní zdobení a způsob upevnění jednotlivých částí.

Meče byly již několikrát restaurovány a konzervovány. Při konzervaci došlo k odstranění aktivních korozních produktů, v důsledku čehož by již nemělo docházet k dalšímu poškození. Díky závěrečné stabilizaci, konzervaci a vhodnému uložení nám budou po dlouhá léta sloužit jako důkaz vyspělosti laténské kultury.

Meč z kostrového hrobu č. 115

Jenišův Újezd – Hofmannova pískovna p.č. 650

Během výzkumu R. Weinzierla a J. Kamitze byl 10. 5. 1909 objeven hrob, v němž ležela zcela zetlelá kostra muže, starého údajně 20 - 30 let. Výbavu hrobu tvořil pouze meč zasunutý do pochvy se srdcovitým nákončím, která je na vrchní straně opatřena pláštěm z bronzového plechu s dochovanou tepanou výzdobou, v níž jsou zastoupeny tři motivy – kroužek s tečkou uprostřed, proti sobě položené esovité lyry a hruškovité U ve tvaru pupenů. Dva meče s podobnou výzdobou pochází z Francie a Anglie. Meč je stylem výzdoby řazen k umění západní oblasti a je datován do doby cca 300 let př. n. l.

Meč z kostrového hrobu č. 9/76

Stránce (okr. Most)

Keltské pohřebiště ve Stráncích bylo zachyceno a částečně prozkoumáno už během válečných let 1942-43. Výzkum v roce 1976 zachytil pravděpodobně severní okraj pohřebiště s dalšími několika bohatě vybavenými hroby. Vystavený železný meč s nýty k upevnění

rukojeti byl nalezen u kostry muže podél pánve a pravé stehenní kosti. Zlomená rukojeť byla pravděpodobně původně na pravém zápěstí. Není jisté, zda byla rukojeť zlomena díky činnosti hlodavců nebo byl zemřelý vybaven poškozeným předmětem, k čemuž docházelo ze symbolických, někdy i praktických důvodů (např. kvůli velkým rozměrům předmětů). Další součástí výbavy tohoto hrobu byl patrně dřevěný štít, který se díky povaze materiálu nedochoval, ale jeho přítomnost dosvědčoval hnědavě zabarvený útvar půdy s tmavšími okraji na ploše 100 x 60 cm umístěný nad pánví kostry. Na pravém předloktí byl nalezen železný náramek. Dále byly v hrobu nalezeny železné zlomky původně snad železné spony.

Meč z kostrového hrobu č. 15/76

Radovesice

Radovesické pohřebiště bylo nalezeno během záchranného archeologického výzkumu, který v areálu budoucí výsypky Velkolomu Maxim Gorkij probíhal v letech 1972-81. Celkem zde bylo prozkoumáno přes 50 laténských kostrových hrobů. Vystavený meč z Radovesic patří k vzácné skupině tzv. pseudo-antropomorfních mečů, které byly považovány za symbol velitelské funkce. Tyto meče nepřesahovaly délku 50 cm, mívaly rukojeť ve tvaru písmene X symbolizující lidskou postavu. Vrchol písmene X byl doplněn kuličkou nebo malou bronzovou hlavičkou. Do hrobu č. 15 byl do rakve z vydlabaného kmene stromu uložen zřejmě starší muž, na poslední cestu ho doprovázel již zmiňovaný meč uložený po pravé straně těla podél pažní a stehenní kosti. Přední díl pochvy meče je opatřen tzv. dračí výzdobou a čepel vybavena zlatou vložkou. K zadní straně pochvy jsou fixovány dva malé železné opaskové kroužky. U konce dřívku meče bylo objeveno deset nýtů a pravoúhlá svorka. Další výbavu hrobu tvořila železná spona, uložená na pravém rameni. Organická látka o ploše 14 x 10cm byla umístěna na dně rakve za nohama. Dřevěný tyčový předmět zřejmě v rezavě hnědém zabarvení půdy byl v poloze mezi pravou rukou a západní stěnou rakve.

Mgr. Kateřina Laufová